

In memoriam Benkő András

2001. április 3-án 78 éves korában elhunyt Benkő András, a kolozsvári Gh. Dima Zeneakadémia nyugalmazott professzora, a kolozsvári kántorképző tanára, a református kántorképzés avatott kutatója. A következő emlékbeszéd Kolozsvárott, a Kismezői temetőben 2001. április 7-én hangzott el.

Az erdélyi magyar zenetörténetírás genealógiájában Benkő András a harmadik nemzedék volt Seprődi János és Lakatos István után. Más és más viszony fűzte őket egymáshoz. Amúgy általában elmondhatjuk, hogy Lakatos Seprődi kezéből vette át a stafétabotot, de valódi filiacióról nem beszélhetünk esetükben. Benkő András ezzel szemben tényleges Lakatos-tanítvány volt, mestere tanársegédjévé, majd kollégájává, végül pedig utódává lépett elő a közben számos átszervezést és átkeresztelést megért kolozsvári zeneművészeti főiskolán. Nem kétséges, hogy meghaladta mesterét, mind kutatási területeinek kiterjedésében, mind a módszer tekintetében, mind teljesítményeinek maradandó értékében.

Mint egy amolyan egyszemélyes erdélyi magyar zenetörténeti intézet, mindent felvállalt, ami csak ebbe a munkakörbe belefér, dokumentumok föl kutatásától, közlésétől és zenetörténeti értékelésétől a zenetörténeti múlt népszerűsítéséig. Az erdélyi fejedelmi udvar, régi városaink és az erdélyi kollégiumok zenei életéről, valamint a református egyházzene történetének a köréből közzölt dolgozatai rég beépültek a szakirodalomba. Nagyobb részt neki köszönhetjük, amit Apáczai Csere János vagy a két Bolyai zenetudományos művéről tudunk, és a közelebbi előd, Seprődi János jelentőségére is főleg az ő szerkesztésében megjelent kötet döbbsentette rá az utókort. Bartók romániai hangversenyeinek szentelt, úttörő monográfiája, a Romániában adott Bartók-interjúk példamutatón módszeres feldolgozása, kiadatlan Bartók-levelek közreadása és számos idevágó cikke révén értékes helyet vívott ki magának a nemzetközi Bartók-kutatásban. Sajnálunk kell, hogy mindmáig nem jelent meg *Bartók és Románia* című értekezése, amelynek érdeméért 1976-ban a zenetudományok doktorává avatták. Bartók romániai fogadtatása után Kodály romániai fogadtatását is megírta.

Amit e pár szóban felvázoltam: Benkő András pályájának fővonala, de korántsem az egyetlen. A kolozsvári magyar zenetörténetész természetesen románul is közölt, a román zenetörténetbe vágó kérdésekről is. A rendszeres zenetudomány területén is megtalálta a maga témáit: esettanulmányaival a hazai Bach-, Mozart- és Beethoven-irodalmat is gazdagította. Több főiskolai jegyzetet írt. Zenetudományos köteteket szerkesztett. Bibliográfiai jegyzékei nélkülözhetetlenek. A napjainkban történelemmé váló jelenkor eseményeit és jelenségeit is zenetörténeti hozzáállással és szenvedéllyel vette számba. Mindent följegyzett, ami csak a jövőben zenetörténeti adalékká válhat. Sosem tartotta rangján aluli dolognak a népszerűsítő irodalom művelését. E vonatkozásban külön ki kell

emelnem méltatlanul meghurcolt *Zenei kislexikonát*, amelynek kinyomtatott első kötetét a cenzúra 1983-ban csaknem bezúzatta és amelynek második kötetét olvasatlanul vetették vissza. Ismeretes, hogy írásainak vonulata mögött hatalmas oktatói múlt érdeme tornyosul: zeneművészek s -tanárok nemzedékeit tanította zenetörténetre. Kevesebben tudják róla, hogy mennyit dolgozott különböző egyházzenei bizottságokban s hogy miután a zeneművészeti főiskoláról nyugdíjba vonult, a református vallástanárképzésben is szerepet vállalt.

A román államvezetés 1968-ban a Művelődési Érdem III. fokozatával tüntette ki. 1987-ben a Romániai Zeneszerzők Szövetségének a díját adományozták neki. A Magyar Népköztársaság művelődési kormányzata 1981-ben a Bartók Centenárium Diplomájával és Emlékérmével jutalmazta. Hetvenötödik születésnapja alkalmából zenetörténész kollégái neki ajánlott tanulmánykötet megjelentetésével köszöntötték, amelyben leánya s egyben tanítványa is, Benkő Judit közölte 1998 februárjáig közreadott írásainak jegyzékét. 1999-ben az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület a Nagy István-díjat ítélte neki. 1999 novemberében, amikor a Magyar Köztársaság Érdemrend kiskeresztjével tüntették ki, laudációra válaszolván kutatói tervekről, előtte álló feladatokról is beszélt. Bár minél többet tető alá tudott volna még hozni ezekből, mielőtt a súlyos és hosszan tartó betegség felmorzsolta erőit!

Mint egykori tanítványa, a hála és a szeretet jegyében búcsúzom tőle.

Isten nyugtassa!

László Ferenc

Hírek

Kántorok, egyházzeneszek, kórusok találkozói

2001. február 10-én kántortalálkozót rendeztek a *sárbogárdi református gyülekezetben*, a Vértesaljai egyházmegye és a szomszédos egyházközségek kántorai, hitoktatói, lelkészei számára.

A délután 14 óraker kezdődő program fő témája az istentiszteleti énekválasztás volt. Erről *Bódiss Tamás* fóti kántor-karnagy, a ReZeM titkára tartott előadást, a református énekhangomány figyelembevételével.

Ezt megbeszélés, tapasztalatcsere követte, amely a szünetben kötetlen beszélgetéssel, ismerkedéssel folytatódott, miközben alkalom nyílt a különböző ReZeM-kiadványok vásárlására s a gyülekezeti kottatára megtekintésére.

A találkozó második részében *Agyagási István* református lelkész áhítata hangzott el, melyet a sárbogárdi gyülekezet kórusának szolgálata keretezett *Jákob Zoltán* vezényletével (J. Haydn, E. Lundström, M. van Huis művei).

A közös énekek nemcsak a hagyományos, hanem alternatív formában is megszólaltak férfiak–nők, ill. kórus–gyülekezet elosztásban, ezáltal is bátorítva a jelenlévőket gyülekezeti szolgálatukban.

Jákob Zoltán

Tíz éve alakult meg a Református Egyházzeneszek Munkaközössége (ReZeM), s ebből az alkalomból az egyházkerületek kiemelt helyszínein konferenciákat szerveznek.

A ReZeM és a Tiszáninneri Egyházkerület szervezésében április 7-én, szombaton kántortalálkozóra került sor az egyházkerület székházában, *Miskolcon*. A kezdő áhítat után, melyet *Szabó Sándor* egyházkerületi püspöki titkár tartott *Bódiss Tamás*, a ReZeM titkára számolt be az egyesület megalakulásának előzményeiről. Beszámolójában kiemelte, hogy a református egyházzenei élet megszervezésére már 60–70